

نام و نام خانوادگی:
مقطع و رشته: دوازدهم (ریاضی-تجربی)

جمهوری اسلامی ایران
اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
دبیرستان غیر دولتی پسرانه حافظ
آزمون پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

نام درس: فارسی (۳)
نام دبیر: اصغری
تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۱۰/۲۰
ساعت امتحان: ۱۰ صبح
مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

محل مهر و امضاء مدیر	نمره به عدد:	نمره به حروف:
	نام دبیر:	تاریخ و امضاء:
نام	نمره تجدید نظر به عدد:	
نام	نمره به حروف:	
نام دبیر:	تاریخ و امضاء:	
توجه: پاسخ در همین برگه نوشته شود.	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۰/۵	معنای واژگان مشخص شده را بنویسید. الف) زین بی خردان <u>سفله</u> بستان ب) عصاره تاکی به قدرت او <u>شهد فایق</u> شده	
۰/۲۵	معنای «کشش روح انسان خداجو در راه شناخت پروردگار و ادراک حقیقت هستی» برای کدام گزینه مناسب است؟ الف) فراق ب) مکاشفت ج) اشتیاق د) شیدایی	
۰/۲۵	واژه «همت» در کدام بیت به معنای «عزم و اراده» به کار رفته است؟ الف) ☐ همت بدرقه راه کن ای طایر قدس که دراز است ره مقصد و من نوسفرم ب) ☐ همت اگر سلسله جنبان شود مور تواند که سلیمان شود	
۱	در گروه کلمات زیر غلط‌های املائی را بیابید و شکل درست آنها را بنویسید. «غریق بحر خدا، داروغه و محتسب، حیات و ممت، اساس تزویر، صواب و درست، صور و شیون، شرزه شیر ارغند، متاع و فرمانروا، عز و ذل، بیت‌ال‌حزن، مردم نهس»	
۰/۵	شکل درست کلمه ها را از نظر املائی انتخاب کنید. یک) گویند در آب روشنایی ستاره می‌دید. الف) بتی ب) بطی دو) تو نماینده فضلی تو سزاوار الف) ثنایی ب) سنایی	
۰/۵	در عبارت زیر یک واژه بیابید که در زبان فارسی هم‌آوا داشته باشد. هم‌آوا و معنای آن را بنویسید. «گل‌بانگ نی اگر چه بود دل‌نشین ولی آتش اثر چو ناله مرغ اسیر نیست»	
۰/۵	در بیت و عبارت زیر فعل‌های حذف شده و نوع قرینه آنها را بنویسید. الف) در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب. ب) نی، حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده‌های ما درید	
۰/۵	نقش ضمیر را در هریک از مصراع‌های زیر تعیین کنید. الف) گفت آگه نیستی کز سر درافتاد کلاه ب) این ملک که بغداد و ری اش نام نهادند	
۱	نقش کلمات مشخص شده عبارت و مصراع‌های زیر را بنویسید. الف) محبت را <u>عشق</u> خوانند. ب) در عشق کسی قدم نهد <u>کیش جان</u> نیست ج) بر وی بنواز <u>ضربتی</u> چند د) عشق از بهر این <u>معنی</u> فرض راه آمد.	
۰/۵	فعل «نیست» را از نظر کاربرد معنایی در دو مصراع زیر بررسی کنید. الف) گفت: والی از کجا در خانه <u>خمار</u> نیست؟ ب) آتش است این بانگ نای و نیست باد	

۰/۵	در بیت زیر یک ترکیب اضافی و یک ترکیب وصفی مشخص کنید. «تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس‌افکند»	۱۱
۱	در کدام یک از موارد زیر وابسته و وابسته می‌یابید؟ نوع آنها را مشخص کنید. (الف) محرم این راز (ب) اشتیاق پایان‌ناپذیر عاشق (ج) دایه ابر بهاری (د) سیصد تومان پول (ه) دانش‌آموز نسبتاً زرنگ (و) قصه‌های عشق مجنون	۱۲
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱	جناس تام و کنایه را در عبارت زیر بیابید و توضیح دهید. «نی حریف هر که از یاری برید پرده‌هایش پرده ما را درید»	۱۳
۰/۵	آرایه‌های مرتبط هر بیت را به آن وصل کنید. (یک آرایه اضافی است)	۱۴
	(الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفستگی آشنایان را در ایام پریشانی بپرس	
	(ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند	
۱	برای هریک از بیت‌های زیر دو آرایه ادبی مشخص کنید. (الف) تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضمد کردند (ب) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی	۱۵
۰/۵	در بیت زیر کدام آرایه به کار نرفته است؟ چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان (الف) تشبیه (ب) اسلوب معادله (ج) مراعات نظیر (د) جناس	۱۶
۱	درست یا نادرست بودن عبارات زیر را از نظر تاریخ ادبیات مشخص کنید. (الف) کتاب «فی حقیقه‌العشق» اثر منشور عین‌القضات همدانی است. (ب) بهار قصیده دماوندیه را در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی سروده است. (ج) کتاب «قصه شیرین فرهاد» اثر وحشی بافقی است. (د) کتاب «مثل درخت در شب باران» مجموعه شعر محمدرضا شفیعی کدکنی است	۱۷
۰/۵	مصراع دوم شعر زیر را بنویسید. ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز	۱۸
۰/۵	بیت‌های زیر را کدام گزینه کامل می‌کند؟ (یک) گر نور عشق حق بر دل و جانت اوفتد (الف) زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی (ب) بالله کز آفتاب هفت فلک خوبتر شوی (دو) (الف) هان ای پسر بکوش تا روزی پدر شوی (ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا	۱۹
قلمرو فکری (۸ نمره)		
معنی و مفهوم عبارات و ابیات شماره ۲۰ تا ۲۶ را به نثر روان بنویسید.		
۰/۵	عشق به همه جایی مأوا نکند.	۲۰
۰/۵	تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دل‌بند	۲۱

۱	فرآش باد صبا را گفته تا فرش زمرّدین بگسترد. دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بگسترد.	۲۲
۰/۵	گفت: نزدیک است والی را سرای آن جا شویم گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست؟	۲۳
۰/۵	من به هر جمعیتی نالان شدم جفت بدحالان و خوشحالان شدم	۲۴
۰/۵	همه غیبی تو بدانی همه عیبی تو بیوشی	۲۵
۰/۵	کاووس کیانی که کی اش نام نهادند کی بود و کجا بود و کی اش نام نهادند؟	۲۶
۰/۲۵	مفهوم عبارت «واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب که: ما عرفناک حق معرفتک» در کدام گزینه آمده است؟ □ الف) کوتاهی در عبادت □ ب) ناتوانی در شناخت	۲۷
۰/۵	مفهوم عبارت و بیت زیر را بیان کنید. الف) حیات از عشق می شناس و ممت بی عشق می یاب. ب) برکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکند	۲۸
	مفاهیم مرتبط ابیات را به هم وصل کنید. (یک مفهوم اضافی است)	
۰/۵	اشتیاق پایان ناپذیر عاشق ساری و جاری بودن عشق در هستی لزوم تحمل سختی ها برای رسیدن به کمال	۲۹
	الف) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یک چوب تا شد تهی از خویش و نی اش نام نهادند ب) آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد	
۰/۵	بیت «صبر بر داغ دل سوخته باید چون شمع / لایق صحبت بزم تو شدن آسان نیست» با کدام عبارت قرابت مفهومی دارد؟ مفهوم مشترک آنها را بیان کنید. الف) عشق هر کسی را به خود راه ندهد و در هر دیده روی ننماید. ب) در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود، که با خود نباشد.	۳۰
۰/۵	مفهوم عبارت «سودای عشق از زیرکی جهان بهتر ارزد.» چیست؟	۳۱
۰/۵	مفهوم نمادین «پخته» و «خام» را در شعر زیر بیان کنید. در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام	۳۲
۰/۷۵	منظور از «ستوران»، «شیر سپهر» و «اختر سعد» در ابیات زیر چیست؟ تا وارهی از دم ستوران وین مردم نحس دیومانند با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند	۳۳
۰/۵	مفهوم کلی بیت «دور شو از برم ای واعظ و بیهوده مگوی من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم» چیست؟	۳۴

ناہ درس: فارسی (۳)
 ناہ دبیر: اصغری
 تاریخ امتحان: ۱۴/۱۰/۱۴۰۱
 ساعت امتحان: ۸ صبح
 مدت امتحان: ۸۰ دقیقه

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
 اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
 دبیرستان غیر دولتی پسرانه واحد حافظ
 کلید سؤالات پایان ترم نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
1	الف) بدسرشت و فرومایه (ب) برگزیده و برتر ۰/۲۵	
۲	بیت «ج» ۰/۲۵	
۳	«ب» ۰/۲۵	
۴	اساس ← اثاث ۰/۲۵ صور ← سور ۰/۲۵ متاع ← مطاع ۰/۲۵ نهس ← نحس ۰/۲۵	
۵	یک) الف: بطی ۰/۲۵ دو) ب: ثنایی ۰/۲۵	
۶	اسیر ← عصیر: ۰/۲۵ عصاره ۰/۲۵ یا اثیر/عسیر	
۷	الف) است ۰/۲۵ به قرینه معنایی ۰/۲۵ ب) است ۰/۲۵ به قرینه لفظی ۰/۲۵	
۸	ضمیر «ت» مضاف الیه است (کلاهد) ۰/۲۵ ضمیر «ش» مفعول است (او را بغداد و ری نام نهادند) ۰/۲۵	
۹	الف) مسند ۰/۲۵ ب) نهاد (جان وجود ندارد) ۰/۲۵ ج) متمم ۰/۲۵ د) مفعول ۰/۲۵	
۱۰	الف) فعل غیر اسنادی: معادل «وجود ندارد» ۰/۲۵ ب) فعل اسنادی: معادل «نمی باشد» ۰/۲۵	
۱۱	ترکیب وصفی: مشت درشت ۰/۲۵ ترکیب اضافی: مشت روزگار یا گردش قرنہا ۰/۲۵	
۱۲	الف) این: صفت مضاف الیه ۰/۲۵ ب) ندارد د) پول: ممیز ۰/۲۵ ه) نسبتاً: قید صفت ۰/۲۵ ج) بهاری: صفت مضاف الیه ۰/۲۵ و) مجنون: مضاف الیه مضاف الیه	
۱۳	جناس تام: پرده (نغمه) ۰/۲۵ و پرده (حجاب) ۰/۲۵ / کنایه: پرده دریدن ۰/۲۵ (آشکار کردن راز) ۰/۲۵	
۱۴	الف) اسلوب معادله ۰/۲۵ ب) استعاره ۰/۲۵	
۱۵	الف) حسن تعلیل ۰/۲۵ / استعاره ۰/۲۵ ب) کنایه ۰/۲۵ تشبیه ۰/۲۵	
۱۶	د) جناس ۰/۵	
۱۷	الف) نادرست (اثر عین القضاة همدانی) ۰/۲۵ ب) درست ۰/۲۵ ج) نادرست (اثر احمد عربلو) ۰/۲۵ د) درست ۰/۲۵	
۱۸	الف) کاین گونه فرصت از کف دادند بی شماران ۰/۵	
۱۹	یک) ب) بالله کز آفتاب هفت فلک خوبتر شوی ۰/۲۵ دو) ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا	
۲۰	توجه: در بخش معنی و مفهوم، مفاهیم مشابه پذیرفته خواهد بود. عشق هر جای ساکن نشود ۰/۵	

۲۱	ای دماوند، برای این که مردم تو را نبینند (از آدم‌ها دور باشی) چهرهٔ زیبای خود را در پشت ابرها پنهان کرده‌ای. (برای دوری از مردم چنین بلند و مرتفع شده‌ای). ۰/۵
۲۲	به باد صبا دستور داده ۰/۲۵ تا گیاهان و چمن را دل زمین برویاند. ۰/۲۵ به ابر بهاری فرمان داده ۰/۲۵ تا گیاهان را در زمین پرورش دهد. ۰/۲۵
۲۳	محتسب گفت: خانهٔ حاکم شهر نزدیک است. برای رسیدگی به جرم، آن‌جا برویم. مست گفت: از کجا معلوم است که والی (حاکم) خود در میخانه نباشد! ۰/۵
۲۴	من نوای عشق به حق را برای همه سر دادم؛ چه افرادی که حرکت آنها به سوی حق، گُند است و چه رهروان واقعی راه حق، که از سیر به سوی حق شادمان‌اند ۰/۵
۲۵	خدایا! تو هر غیبی را می‌دانی و هر عیب و گناهی را می‌پوشانی ۰/۵
۲۶	کاووس کیانی که به لقب «کی» داده‌اند، کی و کجا زندگی می‌کرد؛ چه زمانی این لقب را به او دادند. ۰/۵
۲۷	(ب) ناتوانی در شناخت ۰/۲۵
۲۸	الف) حیات بخشی عشق ۰/۲۵ ب) دعوت به مبارزه و اعتراض برای نابودی ظلم ۰/۲۵
۲۹	الف) لزوم تحمل سختی‌ها... ۰/۲۵ ب) ساری و جاری بودن عشق در هستی ۰/۲۵
۳۰	(ب) ۰/۲۵ هرکسی محرم عشق نیست. ۰/۲۵
۳۱	برتری عشق بر عقل یا تقابل عقل و عشق ۰/۵
۳۲	پخته: عاشق و عارفی که راه عشق را پیموده است. ۰/۲۵ خام: کسی که عاشق نیست ۰/۲۵
۳۳	ستوران: مردم پست زمانه ۰/۲۵ شیر سپهر: آفتاب یا خورشید ۰/۲۵ اختر سعد: مشتری ۰/۲۵
۳۴	نکوهش تزویر و دورویی ۰/۵
جمع بارم : ۲۰ نمره	
نام و نام خانوادگی مصحح :	
امضاء:	